

श्री जैनधर्मप्रसारक

JAINA DHARMA PRAKASHA.

पुस्तक ८ अं. इच्छुन शुद्धि १५ संवत् १९४६ अंक १२ भा.

शादूलचिकीडित.

कृत्वा हृत्पदपूजनं यतिजनं नत्वा विदित्वागमं ।
दित्वा संगमधर्मकर्मठधियां पात्रेषु दत्वा धनं ॥
गत्वा पद्धतिमुत्तमक्रमजुषां जित्वांतरारित्रजं ।
स्मृत्वा पंचनमस्क्रियां कुरु करकोडस्थामिष्टमुखं ॥१॥

प्रगटकर्ता.

श्री जैनधर्मप्रसारक सभा.

भावनगर.

अमदावादमां—“अं०लो वर्नाइथुलर भीन्टींग प्रेसभां”

नथुभाई रतनचंद भारद्वाजीयाये छापी प्रसिद्ध इंधु

शक १८१४.

सन १८६३

मूल्य वष १ तो ३१) अगाड्धी पोस्टेन ३०-३-० मूड.

छुटक अंक अंकनो ३०-२-०

અનુક્રમણિકા.

વિષય.	પૃષ્ઠ.
૧ સ્વજન તેજ ભવાંતરમાં તરે (૫૬)	૧૭૭
૨ માયા (શ્રીમદ્ધીનાથજી ચરિત્ર)	૧૭૮
૩ સંબોધ સત્તરી.	૧૮૨
૪ નેમિદ્વૃત (સમ્યક્લોકી ભાષાંતર ચુકત)	૧૮૭
૫ પ્રતિક્રમણ.	૧૯૦
૬ શ્રી સંધ સ્તુતિ.	૧૯૨

ચોપાનીયું રખડતું મુકી આશાતના કરવી નહીં.

ગ્રાહકોને ભેટ.

શ્રી શત્રુંજય મહિમા ગર્ભિત

શુકરાજ ચન્નિ.

ચરિતાવળીની વાનકી તરીકે આ અત્યંત રસીક અને બો-
ધદાયક ચરિત્ર આ વર્ષને માટે ગ્રાહક વર્ગને ભેટ તરીકે આપ-
વાનું નિર્માણ કરેલું છે અને તેટલા માટે બુદ્ધ હાવાવું શરૂ
કર્યું છે. થોડા વખતમાં તૈયાર થઇ જશે માટે લવાજમ ન મોક-
લાવ્યું હોય તેમણે ટપાલ ખર્ચના અરદાઆના સહીત રૂ. ૧-૩-૬
તરત મોકલાવવું અને લવાજમ મોકલ્યા છતાં ભેટને માટે ટપા-
લ ખર્ચ ન મોકલ્યું હોય તેમણે અરદાઆનો મોકલી બુક મં-
ગાવી લેવી. ચરિતાવળીમાં આવી આવી રસીક ૧૫ કથાઓનો
સંગ્રહ છે.

(ભાવ ઘટાડયો છે.)

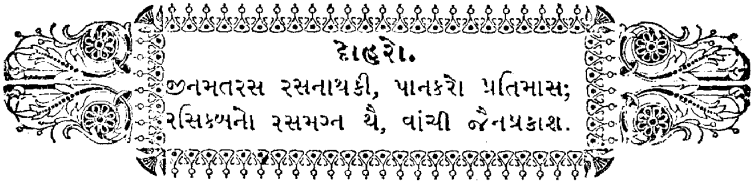
સહામાયણા.

કિંમત રૂ. ૨૦

ભીમશી માણેકના છાપાની શુદ્ધ સામ્રી ટાઇપથી ઉંચા
કાગળ ઉપર છાપીને પાકા પુઠાલી બંધાવેલી છે. આઠ પૃષ્ઠો મો-
ટા ૫૦ ફારમ ઉપરાંત છે. સહાયો પર ૧ રસીક રસીક અને ઉ-

શ્રી જૈનધર્મપ્રકાશ.

JAINA DHARMA PRAKASHA.

પુસ્તક ૮ મું. શક ૧૮૧૪ ફાલ્ગુન શુદ્ધ ૧૫ સંવત ૧૯૪૯ અંક ૧૨ મો.

સ્વજન તેજ ભવાંતરમાં તરે.

દુતવાંચીત છંદ.

- પર દુઃખે દુઃખી થાય દયાળુ જે, સરવ જીવ વિષે કરજાળુ તે; ૧
પરમ ધર્મ તણી સરધા ધરે, સ્વજન તેજ ભવાંતરમાં તરે.
- વિવીધ વાત વિનોદજ ધર્મની, વળી કરે કથના શુભ મર્મની; ૨
ગુણ ગૃહે દુરગુણ દુરે કરે, સ્વજન તેજ ભવાંતરમાં તરે.
- જનપતિ તણી સેવ સદા કરે, સુગુરનો ઉપદેશ ચીતે ધરે; ૩
વચન સત્ય સદા મુખ જીયરે, સ્વજન તેજ ભવાંતરમાં તરે.
- વિનય પુર્વક વાણી વહે સદા, ગુણીજનો તણી ભક્તિ કરે તથા; ૪
કપટ કાર્ય ન કોદીન આચરે, સ્વજન તેજ ભવાંતરમાં તરે.
- વિવિધ વિદ્ધ તણા ગુણને ગૃહે, અવર અવગુણના મુળને દહે; ૫
વળી વિચાર ભલા ચિત્તમાં કરે, સ્વજન તેજ ભવાંતરમાં તરે.
- પરત્રીયા નીજ માતૃ પરે ગણે, પરીજનો પર દેશી ન તે બને; ૬
પરમ પંડીતતાઈજ આદરે, સ્વજન તેજ ભવાંતરમાં તરે.
- વડીલ વર્ગ તણી શીખ માનવી, વળી કુચાલ ન કોદીન ચાલવી; ૭
ધરમ કાર્ય પ્રતીદીન જે કરે, સ્વજન તેજ ભવાંતરમાં તરે.

૧૭૮

શ્રી જૈનધર્મ પ્રકાશ.

દુઃખ વિષે ધરે ધૈર્યજ તે તથા, સુખ વિષે નહી લેશ ખુશી તથા;
 સુખ દુઃખે સમ ભાવજ આદરે, સ્વજન તેજ ભવાંતરમાં તરે. ૮
 નીત્ય દીયે શુભ પાત્રજ દાનને, ગ્રહણ જોહ કરે શુણુ જ્ઞાનને;
 મત અને પચખાણુ પ્રીતિ કરે, સ્વજન તેજ ભવાંતરમાં તરે. ૯
 દે. ડા.

માયા.

શ્રી મહીનાથજી ચરિત.

(અનુસંધાન પૃષ્ઠ ૧૬૯ મેથી.)

હવે તેજ પ્રસંગે શ્રી કાશીદેશના રાજા તરફથી ચોથો દૂત પણ આવ્યો તેનું આગમન કારણ આ પ્રમાણે—

એકદા મહીકુંવરીના અરહતક શ્રાવકે અર્પણ કરેલા દેવ સંબંધી કુંડળની સાંધ છુટી પડી ગઈ એટલે કુંભરાજાએ તત્કાળ તેને સંધાવવા માટે સોનીઓના સમુદાયને રાજ્ય સભામાં તેડાવ્યા અને તે કુંડળ યુગળની સાંધ મેળવી દેવા કહ્યું. તેમણે રાજાની આજ્ઞા મસ્તકે ચડાવીને તે દેવ સંબંધી કુંડળ લીધું. સંધી મેળવવા માટે પોતાને સ્થાનકે આવી એરણુ ઉપર મુકીને બહુ બહુ પ્રકારે પ્રયાસ કર્યો, બુદ્ધિવાન સોનીઓએ એકદા મળીને વિચાર પણ ધણો કર્યો પણ કોઈ પ્રકારે તે દેવ સંબંધી કુંડળની સંધી મેળવવાને એક રૂપ કરી દેવાને તેઓ સમર્થ ન થયા. એટલે છેવટે યાકીને તેઓ સઘળા બ્યાં કુંભરાજા બેઠેલા છે ત્યાં આવ્યા અને બે હાથ જોડી કહેવા લાગ્યા કે “હે રાજેન્દ્ર! આપે આપેલ કુંડળ યુગળ લઈ જાંધને તેની સાંધ મેળવવા માટે અમે ધણી કળાઓ કેળવી પરંતુ કોઈરીતે સાંધ મળી શકી નહીં માટે જો આપ આજ્ઞા કરો તો અમે એ કુંડળ યુગળની જેવુંજ બીજું કુંડળ યુગળ ઘડી આપીએ. એવું નવું બનાવવાની તો અમારી શક્તિ છે પરંતુ એની સાંધ મેળવવાને અમે સમર્થ નથી.”

સોનારની શ્રેણીના આ પ્રમાણેના વચનને શ્રવણ કરીને કુંભરાજા અત્યંત ક્રોધાચ્છાન્ન થઈ બુકડી ચડાવીને કહેવા લાગ્યા કે “તમે સોનાર નામ માત્ર છો કે સોનાર જાતિ છો? સોનારના પુત્ર છો કે કોણ છો? જેથી આ કુંડળ યુગળની સંધી મેળવી શકતા નથી, માટે એવા કળાદીન સ્વછંદારનું મારા રાજ્યમાં કામ નથી” આ પ્રમાણે કહીને તેઓને પોતાના

માયા.

૧૭૯

દેશની બહાર જતા રહેવા આજ્ઞા કરી. સ્વર્ણકાર કુંભરાજની આવી તીવ્ર આજ્ઞાને સાંભળીને ખેદ પામ્યા સતા તરતજ પોત પોતાને ઘરે આવી પોતપોતાનો સામાન શકટોમાં ભરીને તે મિથિલા નગરીમાંથી તેમજ વિદેહ દેશમાંથી પણ નીકળ્યા. અનુક્રમે કાશી દેશમાં જ્યાં વણારસી નામે નગરી છે ત્યાં આવ્યા નગરની બહાર બિહાનમાં પોતાના શકટો રાખી બહુ મૂલ્ય ભેટણું લઈને જ્યાં તે દેશનો શંખ નામે રાજા રાજ્ય સભામાં બેઠેલ છે ત્યાં ગયા અને તેમને વધાવી પ્રણામ કરી સન્મુખ ભેટણું મુકીને પ્રાર્થના કરવા લાગ્યા કે—હે રાજેન્દ્ર ! કુંભરાજએ અમને પોતાની આજ્ઞાની બહાર દેશપાર કરેલા છે તો અમે હવે આપની બાહુ છાયા નીચે નિર્ભયપણે ઉદ્દેગ રહીતપણે સમાધી પૂર્વક રહેવા ઇચ્છીએ છીએ. ” સ્વર્ણકારોની આ પ્રમાણેની અરજને શ્રવણ કરીને પ્રથમ શંખ રાજાએ પુછ્યું કે હે સ્વર્ણકારો ! તમને કુંભરાજએ શા માટે દેશપાર કર્યા? ઉત્તરમાં તેઓએ પૂર્વોક્ત કારણ કહી સંભળાવ્યું એટલે ફરીને શંખ નૃપતિએ પ્રશ્ન કર્યો કે એ કુંભરાજની મહિમાને કુંવરી કેવી રૂપ સૌભાગ્યવંત છે? સોનાર બોલ્યા કે “ હે સ્વામી ! એવી કોઈ દેવકન્યા, યક્ષકન્યા, નાગકન્યા કે ગાંધર્વકન્યા નથી કે જેને એની ઉપમાએ મુકી શકાય. એ મહીકુંવરી તો અનુપમેય અને અવર્ણનીય છે. ” આ પ્રમાણેના તેના વચનો સાંભળીને શંખ રાજાના મનમાં તત્કાળ પૂર્વ ભવજનીત રાગ ઉદય પામ્યો અને તરતજ સોનારને પોતાના નગરમાં રહેવાની આજ્ઞા સહીત વિસર્જન કરીને એક શિવકાર્ય કર્તા દૂતને બોલાવ્યો. અને આજ્ઞા કરી કે ખીન વિલંબે અહીંથી નીકળી મિથિલા નગરીએ જવું અને મહીકુંવરીની યાચના મારે માટે કરવી. દૂત પણ તરતજ ઘરે આવી યોગ્ય પરિવાર સાથે લઈ રથમાં બેસી ચાલ્યો. અનુક્રમે મિથિલા નગરીએ આવ્યો.

ધૃતિ અતુલ્ય દુતાગમન.

પાંચમો દૂત શ્રી કુરુદેશના અદ્વીન રાત્રુ રાજા તરફથી પણ તેજ અવસરે આવ્યો તેનું આગમન કારણ આ પ્રમાણે—

મિથિલા રાજ્યધાનીના કુંભરાજની પ્રભાવતી રાણીને મહી કુંવરીની પક્ષી એક પુત્ર થયેલો છે તેનું મહીન્દ્રકુમાર નામ સ્થાપન કરેલું છે. બહુતેર કળાને વિષે પ્રવીણ થયો છે. અનુક્રમે યૌવનાવસ્થાને પ્રાપ્ત થવાથી રાજાએ યુવરાજ પદે સ્થાપન કર્યો છે.

૧૮૦

શ્રીજૈનધર્મ પ્રકાશ.

એકદા તે મહાદિનકુમારે શેવક પુરૂષોને આજ્ઞા કરી કે “મારા વાસ-
ભુવનની પાછળના વન ખંડોતેવિષે એક સુશોભિત, અનેક સ્થંભોએ અ-
લંકૃત ચિત્રશાળા નવીન બંધાવો.” શેવક પુરૂષોએ તત્કાળ પ્રવીણ કા-
રીગરોને તેડાવીને ચિત્રશાળા તૈયાર કરાવી અને તેમની આજ્ઞા પાછી સોંપી.
એટલે તે યુવરાજકુમારે તરતજ ચિતારાઓને તેડાવ્યા અને આદેશ કર્યો કે
“હે ચિત્રકારો ! તમે આ ચિત્રશાળાની અંદર સ્ત્રીઓના હાવ, ભાવ, વિ-
લાસ, વિભ્રમ વડે સુશોભિત ચિત્રો કરો. જેને દેખવા માત્રથી સ્ત્રીઓની
અનેક પ્રકારની ચેષ્ટાઓ પૃથક્ પૃથક્ સમજી શકાય. હાવભાવ વિગેરેનું સ્વ-
રૂપ આ પ્રમાણે છે—

હાવો મુલ્લવિકાર સ્યાદ્ભાવશ્ચિત્ત સમુદ્ભવઃ ।

વિલાસો નેત્રજો જ્ઞેયો વિશ્રમો ભ્રૂ સમુદ્ભવઃ ॥૧॥

“હાવ તે મુખનો વિકાર, ભાવ તે ચિત્તનો વિકાર, વિલાસ તે નેત્રો-
ત્પન્ન વિકાર અને વિશ્રમ તે ભ્રૂ ચળાયમાન કરવા થકી ઉત્પન્ન થયેલ વિકાર
જાણવો. સ્ત્રીના સ્થાનક, આસન, ગમન, હસ્તચેષ્ટા, ભસુદચેષ્ટા અને
નેત્રચેષ્ટા એવી કામની ચેષ્ટાઓ તે વિલાસ જાણવો. આ પ્રમાણેની સર્વ
પ્રકારની સ્ત્રીઓની ચેષ્ટાઓને પ્રદર્શીત કરનાર, ચિત્રસભા કરો”. આ પ્ર-
માણેની આજ્ઞાને પામીને સર્વે ચિતારાઓ પોતપોતાને ઘરે જઈ ચિત્રામ ક-
રવાની પીછીઓ વિગેરે સાધનો લઈને પૂર્વોક્ત ચિત્રસભામાં આવ્યા અને
પૃથક્ પૃથક્ ભૂમિ ભાગ વહેંચી લઈને કોકશાસ્ત્રમાં વર્ણન કર્યા પ્રમાણે આ-
સનો વિગેરે અનેક પ્રકારની ચેષ્ટાઓવાળાં સ્ત્રીઓના રૂપ ચિતરવાને ઊદ-
ભવંત થયા.

હવે ચિત્રકારોની અંદર એક ચિત્રકારને એવી વિદ્યાની પ્રાપ્તિ થયેલી
છે કે કોઈ પણ દ્વીપદ ચતુષ્પદના શરીરનો એક અવયવ માત્ર દેખવાથી
તાદૃશ તેનું આખું શરીર ચીતરી શકે. તે ચિત્રકારે પર્યવની અંદરથી
મહીકુંવરીનો પાદંગુલ દીઠો અને તેની સૌંદર્યતા વિગેરે કારણોથી તે મહી-
કુંવરીનોજ પાદંગુલ છે એમ નિર્ણય કરી પોતાની અપ્રતિમ વિદ્યાની ખુબી
દર્શાવવા માટે પોતાને ભાગે આવેલી જમીન ઉપર મહીકુંવરીનું સ્વરૂપ
ચિતર્યું. જેનું રમણીક રૂપ મહીકુંવરીનું છે તેનું આખેલુખ તેમાં દર્શાવી
આખું. હવે સર્વે ચિત્રકારો પોતપોતાનું કાર્ય સમાપ્ત થયું એટલે મહાદિન-

માયા.

૧૮૧

કુમાર પાસે આવી તેમની આજ્ઞા પાછી સોંપી. કુમારે તેમનો સારી રીતે સત્કાર કરીને વસ્ત્ર તથા દ્રવ્યાદિક વડે પૂર્ણ સંતોષ પમાડી વિસર્જન કર્યા.

હવે તે ચિત્રસભા જોવાને માટે મહદિનકુમાર પોતાના અંતઃપુરમાં આવી, સ્નાન કરી, વસ્ત્રાભરણે વ્યલંકૃત યજ્ઞ પોતાના અંતેઢર યુક્ત તથા ધાવ્ય માતા સહીત આવ્યો અને અનુક્રમે દરેક ચિત્રકારોએ પોતાની કલ્પ-મોની ખુખી સ્ત્રીઓની અનેક પ્રકારની ચેષ્ટામાં તાદૃશ બતાવી આપી હતી તે જોઈને બહુજ ખુશી થયો. જોતાં જોતાં આગળ ચાલ્યો એટલે દૂરથી તેણે મહીકુંવરીનું ચિત્ર દીડું પરંતુ તે ૩૫ તાદૃશ મહીકુંવરી સમાનજ હોવાથી સાક્ષાત્ પોતાની બહેનજ આવેલ છે એમ દેખીને મહદિનકુમાર અત્યંત લજ્જાવંત થયો સતો દૂરથીજ પાછો વળ્યો. કુમારને એકાએક પાછો વળતો દેખીને અંબધાત્રી (ધાવ્ય માતા)એ પુછ્યું “હે પુત્ર ! તું પાછો કેમ વળે છે?” કુમાર બોલ્યો “હે માતા ! મારી જ્યેષ્ઠ બહેન, મને ગુરૂ તુલ્ય માન આપવા લાયક, મહી બહેન અહીંયાં આવેલી છે તેનાથી આવી ચિત્ર સભાની અંદર લજ્જા પામ્યો સતો હું પાછો વળું છું” અંબધાત્રીએ કહ્યું “પુત્ર ! એ મહીકુંવરી પોતે નથી. એ તો કુશળ ચિત્રકારે મહીકુંવરીનું સ્વરૂપ ચિતરેલું છે.” આ પ્રમાણેના વચ્ચનો શ્રવણ કરતાં વેત તત્કાળ મહદિનકુમાર તે ચિત્રકારની ઉપર અત્યંત ક્રોધાયમાન થયો. અને એકદમ આજ્ઞા કરી કે આવા અપ્રાર્થ્ય પ્રાર્થક, મરણ વાંચક ચિતારાને રાસભારોહણ કરી વધ્ય ભૂમિએ લઈ જઈ વધ કરો કે જેણે મારી આ ચિત્ર સભાની અંદર મને ગુરૂ સરખી પૂજ્ય મારી જ્યેષ્ઠ બહેનનું ચિત્ર આજેખ્યું છે. આ પ્રમાણેની ઉત્કટ આજ્ઞાના ખબર સાંભળીને સર્વ ચિત્રકારો એકત્ર થઈ કુમાર પાસે આવ્યા અને નમ્રતા પૂર્વક નિવેદન કર્યું કે હે કુમાર ! એ ચિત્રકારને એવી લખિંધ પ્રાપ્ત થયેલી છે કે કોઈ પણ દ્વીપદ ચતુષ્પદના શરીરનો એક અવયવ માત્ર દેખવાથી તેનું તાદૃશ આખું શરીર ચીત્રી શકે. માટે એવા વિદ્યાવાનનો એકાએક વધ ન કરતાં તેને બીજી કોઈ મોટી શિક્ષા કરો” આ પ્રમાણેની પ્રાર્થનાનો સ્વીકાર કરીને કુમારે તે ચિત્રકારનો ચિત્ર કરવાના મુખ્ય સાધનરૂપ જન્મણો અંગુઠો કપાની દેશ પાર કર્યો.

તે ચિત્રકાર પણ મિથિલા નગરીમાંથી તેમજ વિદેહ દેશમાંથી તત્કાળ નીકળીને કુરુદેશમાં જ્યાં હસ્તિનાપુર શહેર છે ત્યાં આવ્યો અને પોતાને રહેવાનું સ્થાન નિર્માણ કરી પોતાના ચિત્રામણ કરવાના સાધનોને સજ્જ

૧૮૨

શ્રી જૈનધર્મ પ્રકાશ.

કર્ચા. પછી એક પાટીયું લઈ તેને રંગવડે તૈયાર કરી તેની ઉપર વામ હસ્તવડે મક્ષીકુંવરીનું પૂર્વવત્ સ્વરૂપ ચિતર્યું. પછી તે ચિત્રકાર બહુ મૂલ્ય ભેટણું લઈને જ્યાં અદીનશત્રુ રાજા રાજ્ય સભા ભરીને બેઠેલ છે ત્યાં આવ્યો. પ્રણામ કરી ભેટણું મુકીને બોલ્યો કે “હે રાજેન્દ્ર! મિથિલા નગરીના કુંભરાગ્નના પુત્ર મહાદિનકુમારે મને દેશપાર કર્યો તેથી હું આપની બાહુ છાયા નીચે રહેવા માટે અહીં આવ્યો છું” રાજાએ પુછ્યું કે “હે ચિત્રકાર પુત્ર! તને તે મહાદિનકુમારે શા કારણે દેશપાર કર્યો?” આ પ્રશ્નના ઉત્તરમાં તેણે સર્વે પૂર્વે વૃતાંત કહી સંભળાવ્યું એટલે રાજાએ ફરીને પુછ્યું કે “તે મક્ષીકુંવરીનું કેવું સ્વરૂપ તેં ચિતર્યું હતું?” ચિત્રકારે તરતજ પોતાની કક્ષામાં ગુપ્તપણે રાખેલું પૂર્વોક્ત ફલક રાજાની સમિપે મુક્યું અને બોલ્યો કે એ મક્ષીકુંવરીના રૂપને તાદૃશ ચિતરવાને માટે ચાર પ્રકારના દેવમાંથી કોઈ પણ સમર્થ ન થાય એવી તે અદ્ભુત રૂપવંત છે, તો તેનું યથાર્થ સ્વરૂપ ચિતરવાને માટે હું તો ક્યાંથી શક્તિવંત થાઉં? આતો માત્ર સહજ ચિત્ર કાઢેલું છે એમ જાણવું.” આ પ્રમાણેના વચનને શ્રવણ કરીને તેમજ ચિત્રીત સ્વરૂપને જોઈને તત્કાળ અદીનશત્રુ રાજાના હૃદયમાં મક્ષીકુંવરી ઉપર રાગ દશા ઊત્પન્ન થઈ અને ચિત્રકારને વિસર્જી, પોતાના શિશ્નકાર્યકારી હૂતને તેડાવી, મિથિલા નગરીએ મક્ષીકુંવરીની પોતાને અર્થે યાચના કરવા માટે તત્કાળ જવાને આજ્ઞા કરી. હૂત પણ તરતજ પૂર્વે હૂતોની પેઠે યોગ્ય પરિવાર લઈ રથમાં બેસી હસ્તિનાપુર નગરમાંથી નીકળ્યો. યાવત્ મિથિલા નગરીએ આવ્યો.

ઇતિ પાંચમહૂતાગમન

અપૂર્ણ.

સંબોધસત્તરી.

અનુસંધાન પાને ૧૬૭ થી.

પૂર્વે ૭૩મી ગાથાના જાવાર્થમાં પાંચ પ્રકારના પ્રમાદ માંહેના પ્રથમ ‘મદ’ની વસ્તવ્યતા કહી છે. હવે બીજો પ્રમાદ ‘વિષય’ શાસ્ત્રકારે કહેલો છે. પાંચ ધંદીઓના ૨૩ વિષય છે તેને વશ પડીને પ્રાણી ચતુર્ગતિમાં પરિભ્રમણ કરે છે. તે વિષયો આ પ્રમાણે—પ્રથમ સ્પર્શેન્દ્રીના ૮ વિષય છે. ૧ શિન ૨ ઉજ્જ ૩ રક્ષ ૪ સ્તિગ્ધ ૫ ભારે ૬ હાગે ૭ સુવાગે ૮ બ-

સંખ્યાસત્તરી.

૧૮૩

રસઠ. રસેંદ્રીના ૫ વિષય છે. ૧ ક્ષાર ૨ આમ્લ ૩ તીકત ૪ કટુ ૫ મિ-
ષ્ટ. ધ્રાણેંદ્રીના ૨ વિષય છે. ૧ સુગંધ ૨ દુર્ગંધ. ચક્ષુર્દ્રીના ૫ વિષય છે.
૧ સ્વેત, ૨ કૃષ્ણ, ૩ રક્ત ૪ પીત ૫ નીલ શ્રોત્રેંદ્રીના ૩ વિષય છે
૧ જીવશબ્દ ૨ અજીવશબ્દ ૩ મિશ્રશબ્દ. એ પ્રમાણે કુલ પાંચધંદ્રીઓના
ત્રેવીશ વિષય છે. તે પાંચધંદ્રીઓમાંહેની એકેક ધંદ્રીઓને વશ થયેલા જી-
વો પણ આ ભવમાં પ્રાણને ગુમાવે છે.

૧ સ્પર્શેંદ્રીનાવશયકી હસ્તિ પ્રાણ ગુમાવે છે અથવા તો પરતંત્રપ-
ણાશ્પ મહાકષ્ટને પામે છે. રાજ્યમાં વિક્રય કરવા માટે અથવા તો તેને
મારીને દંતાદીકવડે આજીવીકા કરવાને અર્થે હસ્તિને પકડવાને ઇચ્છનારા-
ઓ જે વનમાં હસ્તિઓ બહુ હોય છે ત્યાં મોટો ખાડો ખોદી તેની ઉપર
તૂણાદીકવડે આચ્છાદન કરી લે છે અને તેની ઉપર કાગળની કૃત્રીમહાયણી
કરીને રાખે છે તથા હસ્તિનીનું શુભ ચારે બાજુ છાંટે છે તેના ગંધવડે
હસ્તિ ત્યાં આવે છે અને હાયણી સાથેના વિષયભોગની ઇચ્છાથી તે તૂણા-
ચ્છાદીત ખાડા ઉપર ચાલે છે કે એકદમ આચ્છાદન તુટી જાય છે અને
તે ખાડામાં પડે છે; પછી જો તેને વેચવો હોયછે તો પ્રથમથી કરી રા-
ખેલા રસ્તાએ તેને બહાર કાઢે છે અને નહીંતો ત્યાંજ તેને મારીને દંતા-
દિક્કચ્છાણ કરે છે. આ પ્રમાણે માત્ર સ્પર્શેંદ્રીના વશ થકી હસ્તિ દુઃખનું ભા-
જન થાય છે.

રસેંદ્રીનાવશયકી જળચર જીવો પોતાના પ્રાણ ગુમાવે છે. જળની
અંદર ભરાવેલા કાંટાને અથાભાગે રાખેલું આમીશ અથવા ખીજો ભક્ષ પ-
દાર્થ ખાવા માછલાંઓ આવે છે અને તે ખાય છે કે તરત કાંટામાં ભરા-
ઇ જઇને પ્રાણ ગુમાવે છે.

ધ્રાણેંદ્રીનાવશયકી ભ્રમર પ્રાણ ગુમાવે છે. સંધ્યાસમય અગાઉ ગં-
ધની ઇચ્છાથી સૂર્યવિકાસી કમળમાં તે પેસે છે. સૂર્યઅસ્ત થયાથી કમળ
વિંચાઇ જાય છે. વાંસને કાપીને પણ બહાર નીકળવાની શક્તિ ધરાવનાર
ભ્રમર સ્નેહનાવશયકી કમળ કાપીને બહાર નીકળતો નથી. આખી રાત્ર
બંદીખાનું ભોગવે છે. પ્રાતઃકાળે સૂર્યોદય અગાઉ હસ્તિ વિગેરે પ્રાણી સરો-
વરમાં જળ પીવા આવે છે તો તે ભ્રમર સહીત કમળને ઉખેડીને મોંઢામાં
મુકે છે. એ પ્રમાણે ધ્રાણેંદ્રીનાવશયકી ભ્રમર પ્રાણ ગુમાવે છે.

ચક્ષુર્દ્રીનાવશયકી પતંગીઓ પ્રાણ ગુમાવે છે. દીપકને દેખીને ચ-

૧૮૪

શ્રી જૈનધર્મ પ્રકાશ.

ક્ષુધ્રીનો પ્રેયો થકા એકદમ તેના ઉપર આવીને પડે છે અને બળીને ભ-
સ્મ થઈ જાય છે.

આત્રેંદ્રીનાવશયકી હરણુ પ્રાણુ ગુમાવે છે. મૃગવધ કરવાને ઈચ્છતા
પારાધીઓ વનમાં આવીને કાષ્ઠક ઝાડ નીચે બેસી સુંદર વાજ્ર વાંસળી
વિગેરે વગાડે છે એટલે આત્રેંદ્રીને વશ થયેલા મૃગાદિક પ્રાણીઓ તેની ન-
જીક વિશ્વાસ રાખીને આવે છે. પારાધી એ પ્રસંગનો લાભ લઈને તત્કાળ
ગુપ્તપણે તૈયાર રાખેલા ધનુષ્ય આણુવડે તેના પ્રાણુ હરણુ કરે છે. સર્પને
પકડનારા ગાડીઓ પણ એ પ્રમાણેજ સર્પને પકડે છે અને જન્મ પર્યંતના
બંદીખાનાને ભોગવાવે છે.

આ પ્રમાણે એક ઈંદ્રિઓને વશ પડેલા પ્રાણીઓ પ્રાણુ ગુમાવે છે.
પરંતુ અહીં તો પાંચ ઈંદ્રિઓવાળા મનુષ્ય આશ્રી ઉપદેશ છે તો જે મ-
નુષ્ય પાંચે ઈંદ્રિઓને વશ થાય છે તેના પાપ બંધન વિગેરેની સીમાજ નથી
પૂર્વે ગાથામાં કહ્યું છે કે પાંચે પ્રગાદ પ્રાણીને સંસારમાં પાડે છે અર્થાત્
પરિભ્રમણ કરાવે છે. તે ઉપરથી સાર એ ગ્રહણ કરવાનો છે કે પૂર્વોક્ત
પ્રાણીઓ તો ઈંદ્રિઓના વશથી તે ભવમાં પ્રાણુ માત્રજ ગુમાવે છે પરંતુ
મનુષ્ય જે ઈંદ્રિઓને વશ થાય છે તો અનેક પ્રકારના કર્મબંધનવડે સંસાર
વધારે છે અને અનેક ભવમાં મરણ પામે છે. માટે શાસ્ત્રકાર કહે છે કે
ઈંદ્રિઓના વિષયરૂપ પ્રમાદને વશ થવું નહીં. ઈંદ્રિઓ ચપળ છે પરંતુ સત્વ-
વંત પ્રાણીઓ તેને સ્વેચ્છાએ વર્તવા દેતા નથી, પોતાને વશ રાખે છે.
સ્પર્શાદિકની ઇચ્છાવડે પત્ની સેવનનો અભિલાષ થાય છે તો તેનું નિવા-
રણુ કરે છે, રસેંદ્રીના વશ થકી અભક્ષ્ય અને તેના અતર્ગત કંદમૂળ
રાત્રીભોજનાદિકની ઇચ્છા ન કરતાં સર્વથા પ્રકારે તેનો ભાગ કરે છે, ધ્વા-
ણેંદ્રીના વશ થકી ઉત્તમ ઉત્તમ પુષ્પાદિક સુંઘવાની ઇચ્છા થાય છે પરંતુ
તેની ઇચ્છાને ઉત્કટ ન થવા દેતાં વશમાં રાખે છે, ચક્ષુ ઈંદ્રિના વશ થકી
અનેક સ્ત્રીઓના અંગોપાંગાદિક તથા રૂપ લાવણ્યાદિક જોવાની ઇચ્છા થાય
છે પણ તેને અટકાવીને જેમ સૂર્ય સન્મુખ કરેલી દૃષ્ટિ સંકોચી લેવી પડે
છે તેમ પરસ્ત્રીના શરીર નિરીક્ષણને માત્ર મોહોત્પત્તિનું તેમજ કર્મબંધનનું
કારણ બનણીને નેત્રને પાછાવાળે છે-જોવાની ઇચ્છા કરતાજ અટકાવે છે. આ-
ત્રેંદ્રીના વશ થકી સુંદર ગીત વૃલાદીક સાંભળવાની ઇચ્છા થાય છે અને
ષણ્યાંગનાના ગાયનો સાંભળવા માટે ઘણા મનુષ્યો તીવ્ર ભાવને ધારણુ કરે

સંબોધસત્તરી.

૧૮૫

છે પરંતુ ઉત્તમ મનુષ્યો તેવી દુર્વાચ્છાતું નિવારણ કરે છે. અને શ્રાત્રેંદ્રીને પોતાને વશ રાખે છે.

આ પ્રમાણે જે મનુષ્યો પોતાની ઈંદ્રિયો વશ રાખે છે તે આ ભવ અને પરભવમાં સુખની શ્રેણી પ્રત્યે પામે છે અને જેઓ ઈંદ્રિયોને પોતાને વશ ન રાખતાં પોતે ઈંદ્રિયોને વશ થાય છે તે કર્મનું બંધન કરી સંસારમાં પરિભ્રમણ કરે છે.

ઈંદ્રિયોને વશ થવાથી ઘણા મનુષ્યો આભવ પરભવમાં દુઃખી થયાના દૃષ્ટાંતો છે. પાંચેંઈંદ્રિયો આશ્રી જુદાં જુદાં દૃષ્ટાંતો પણ છે પરંતુ અહીંયાં વિષય વધી જવાથી માત્ર સ્પર્શેંદ્રીના વશ થકી મહેંદ્રદત્ત નામે રાજાનો પુત્ર આ ભવ અને પરભવમાં દુઃખી થયો તેનું દૃષ્ટાંત લખ્યું છે.—

વિશ્વપુર નામે નગરને વિષે ધરણેંદ્ર નામે ન્યાયી રાજા રાજ્ય પ્રતિપાળન કરે છે તેને મુખ્ય મહેંદ્રદત્ત નામે પાટવી પુત્ર છે. તે નગરમાં એક શેઠ વસે છે તેને મદન નામે પુત્ર છે. સરખીવય વિગરે હોવાથી મહેંદ્ર અને મદનને પરસ્પર મિત્રાઈએ નિરંતર બંને જણા સાથે રહેછે. મદન ઘણો વખત રાજ્ય જીવનમાં મહેંદ્રની સાથેજ ગાળે છે એકાદા મદનના આગ્રહથી મહેંદ્રદત્ત રાજ્યપુત્ર મદનને ઘેર આવ્યો છે. તે મદનને અત્યંત રૂપવંત અને મહાસુકુમાળ ચંદ્રવદના નામે સ્ત્રી છે. પોતાના ભત્તારનો મિત્ર તેમજ રાજપુત્ર જાણીને તેણે મહેંદ્રદત્તનો બહુ આદર સત્કાર કર્યો અને પોતાને હાથે પાનનું શીડું પાનનું બીડું આપ્યું હેતાં થયેલા તે સ્ત્રીના સુકોમળ હસ્ત સ્પર્શથી તેમજ તેનું અત્યંતરૂપ નિરખવાથી મહેંદ્રદત્ત તત્કાળ કામાકુળ થયો અને વિચારવા લાગ્યો કે “જ્યાં સુધી આવી સ્ત્રીના સંગ કર્યો નથી ત્યાં સુધી આ જન્મમુક્તિ નિષ્ફળ છે.” આ પ્રમાણે વિચારીને તેની સાથે હાંસીના વચનો બોલવા લાગ્યો, કુચેષ્ટા કરવા લાગ્યો અને અનુક્રમે તેની સાથે અનાચાર પણ શેવવા લાગ્યો. પછી તો નિરંતર તેને ઘરે જાય અને ઈચ્છિતવિશ્વાસ કરે. મદન રાજપુત્ર જાણીને જયનો માર્યો કાંઈ પણ કહી કે નહીં. જુઓ ઈંદ્રિયોના વિષયનું દુરતિક્રમપણું મિત્રસ્ત્રી જેને બેહેન બરાબર ગણવી જોઈએ તેની સાથે પણ મિત્રની મિત્રાઈ ત્યજી દઈને તેમજ મિત્રના વિશ્વાસનો ઘાત કરીને આ દુષ્ટ રાજપુત્ર કામના પરવશ પણાથી લીન થઈ ગયો!

હવે એકદા રાજાએ તે મહેંદ્રદત્તમારને પોતાનું રાજ્ય આપવાની

૧૮૬

શ્રી જૈનધર્મ પ્રકાશ.

ધ્રુવથી તે સંબંધી મહોદ્ધવ શરૂ કર્યો. જે દીવસે રાજ્ય આપવાનું મહુ-
ર્ત છે તેની આગલી રાત્રીએ મહેન્દ્રદત્તે ચંદ્રવદનાને પોતાના નિવાસ સ્થાન-
માં તેડી લાવવા માટે માણસો મોકલ્યા. ચંદ્રવદનાએ કહેવરાવ્યું કે જ્યાં
સુધી મારો પતિ મદન જીવતો છે ત્યાં સુધી હું નિઃશંકપણે આવી નહીં જ-
કું. અર્થાત્ આ કુલટા સ્ત્રીએ પોતાના ભત્તારને મારવાનો આશય સ્પષ્ટ-
વ્યો. ધિકાર છે સ્ત્રીઓનો જેઓ પરપુરુષ લંપટ થઈ અનેક પ્રકારના અ-
નર્થ સહજ માત્રમાં કરે છે. કહ્યું છે કે—

નિતમ્બિન્યઃ પતિં પુત્રં, પિતરં ભ્રાતરં સ્વપ્નાત્ ।

આરોપયંસકાર્યેપિ, દુર્વૃત્તાઃ પ્રાણ સંશયે ॥૧॥

“માફા આચરણવાળી, સ્ત્રી પતિને, પુત્રને, માતા પિતાને તેમજ ભાઈને
પ્રાણ સંશયવાળા અકાર્યને વિષે આરોપણ કરે છે.” ચંદ્રવદનાનો આશય
સમજીને તરતજ તે દુષ્ટ રાજપુત્રે તેજ પુરુષેને મદનને મારવા માટે મોકલ-
વ્યા. તેમણે જઈને મદનને યદ્દી સુદ્દી વિગેરેથી મારવા ગાંડચો. કોટવા-
ળને ખખર પડવાથી તત્કાળ તે ત્યાં આવ્યો અને મારનારા પુરુષેને બાંધી-
ને રાત્રીએજ રાજ પાસે ખડા કર્યા. રાજાએ મદનને મારવાનું કારણ પુછ્યું
મરણ બચથી બચાવ્યાં થયેલા તે મનુષ્યોએ જેવી હતી તેવી સઘળી ખીના
જણાવી દીધી. રાજા પોતાના પુત્ર ઉપર બહુજ ક્રોધાપમાન થયો અને તેજ
વખતે તે માણસો સહીત મહેન્દ્રદત્તને નગર બહાર કાઢ્યો. ચંદ્રવદના પણ
તેની સાથે ગઈ. રાજાએ લઘુપુત્રને રાજ્ય આપ્યું અને સંસારને અસાર
જાણી વૈરાગ્ય પામી ગુરૂ મહારાજ પાસે દિક્ષા અંગીકાર કરી.
નિરતિયાર ચારિત્ર પાળી કેવળજ્ઞાન પામીને થરણુંદ્ર રાજા મોક્ષ સુખનો
ભાજન થયો. મદન કુળપુત્ર પણ તથાવિધ સ્ત્રી ચરિત્રને જાણી વૈરાગ્ય
પામી દિક્ષા લઈ કાળ કરીને દેવતા થયો.

હવે મહેન્દ્ર તથા ચંદ્રાનના દેશપાર થયા પછી અટવીમાં પરિભ્રમણ
કરવા લાગ્યા. અને જાણીને ચોરાએ પકડ્યા અને બખખર કુળમાં જઈને
વેચ્યા. ત્યાં જે લોકો મનુષ્યને રૂપ પુષ્ટ કરી તેનું રૂધિર કાઢે છે તેણે ખ-
રીદ કર્યા અને મહેન્દ્રની નિરંતર એ પ્રેમાણુ કદર્યના થવા લાગી. એક દિ-
વસ તે લોકોએ વિશેષ રૂધિર કાઢ્યું તેથી મહેન્દ્ર નિશ્ચેષ્ટ થઈ મરણ પા-
મીને નરકે પહોંચ્યો. ત્યાંથી નીકળી અનંત સંસાર પરિભ્રમણ કરશે.

નેમિદૂતમ્.

૧૮૭

એ પ્રમાણે સ્પર્શનેદ્રિયના વશથી મહેંદ્ર આ ભવમાં રાજ્યભ્રષ્ટ થયો, શ્વિર કાઢ્યા સંજ્ઞાથી અસહ્ય કષ્ટનું ભાગ્યન થયો અને પરભવમાં નરકાદિ દુર્ગતિના દુઃખ પામ્યો. માટે ભવથી બીહતા પ્રાણીઓએ ઈદ્રિઓને આધીન ન થવું.

એક કવિએ કહ્યું છે—

એહી હૈ કુગતિ કે નિદાની, દુઃખદોષદાની, ઈનહિકી સંગતિ સોં સંગભાર વહિએ, ઇનકી મગનતાસોં વિભાકોં વિનાસ હોઇ, ઇનહીકી પ્રીતિ સોં અનીતિ પથ ગહિએ; યૈહી તપ ભાવકોં વિઠારૈ દુરાચાર ધારૈ, ઇનહીકી તપત વિવેક ભૂમિ દહિએ; એહી ઈદ્રી સુભટ ઇનહી જીતૈ સોઇ સાધુ, ઇનકો મિલાપી સોઇ મહાપાપી કહિએ. ૧

ઈદ્રીઓના વિષયરૂપ બીજો પ્રમાદ સંસારમાં પરિભ્રમણ કરાવે છે.

તેનું દુઃક વ્યાખ્યાન આપ્યા પછી ત્રીજો પ્રમાદ કષાય તેનું વિવરણ કરીએછીએ કષાય ચાર પ્રકારના છે—ક્રોધ, માન, માયા અને લોભ એ દરેકના ચારચાર ભેદ છે. ૧ અનુતાનુજ્ઞાની ૨ અપ્રત્યાખ્યાની ૩ પ્રત્યાખ્યાની અને ૪ સંજ્વળનીય. એમ કુલ ૧૬ ભેદ થાય છે. તે દરેક ચોક્કડી એકેક મુખ્ય ગુણને હણે છે. અર્થાત એ ગુણની પ્રાપ્તિ થવા દેતી નથી. અનંતાનુજ્ઞાની ચોક્કડી સમકીતનો ઘાત કરે છે, અપ્રત્યાખ્યાની ચોક્કડી દેશ વિરતીનો નાશ કરે છે. પ્રત્યાખ્યાની ચોક્કડી સર્વ વિરતીનો નાશ કરે છે અને સંજ્વળ નાની ચોક્કડી યથાખ્યાત ચારિત્રનો નાશ કરે છે. આ પ્રમાણેનો વિનાશ કરનાર કષાયરૂપ પ્રમાદ પ્રાણીઓને સંસારમાં પરિભ્રમણ કરાવે છે.

(અપૂર્ણ.)

શ્રી વિક્રમ કવિ વિરચિતં

નેમિદૂતમ્.

(સમશ્લોકી ભાષાન્તર યુક્ત)

અનુસંધાન પૃષ્ઠ ૧૭૨ મેથી.

નામ્ના રત્નાકરમથ પુરસ્તાદ્વ્રજે વીક્ષમાણો
જજ્ઞે યસ્માદ્ભુવનભયકૃત્તપુરા કાલકૂટમ્ ।
યત્રાસાધ્યં નિવસતિ જગદ્દાહદક્ષં જલાના

૧૮૮

શ્રી જૈનધર્મ પ્રકાશ.

મત્યાદિત્યં હૃતવહમુષ્ણે સંમૃતં તદ્વિતેજઃ ॥ ૪૭ ॥

ચાલો રત્નાકર નિજ કને દેખતા નામ ધારી;
જેથી હાળાહળ વિષ થયું જે જગત્ ભીતિકારી;
જેમાં રહે છે અતિરવિજલે છે નહીં સાધ્ય જેહ,
ભૂનિદાહી અનળ મુખમાં જૈ રહ્યું તેજ તેહ. ૪૭

ત્વામાયાંતં તટવનચરા મેઘનીલિં મયૂરા

દૃષ્ટ્વા દૂરાન્મધુરવિરુતૈસ્ત્રયે સંસ્તુવન્તિ ।

ત્વં તાન્દિવ્યધ્વનિભિરુદ્ધેઃ સાન્દ્રિતૈઃ સંનિકૃષ્ટઃ

પશ્ચાદ્દિગ્રહણગુરુભિર્ગર્જિતૈર્નર્તયેથા ॥ ૪૮ ॥

હૂરે ખેદી વળી ધનસમા આવતા આપને બ્યાં,
કાંઠે ફરતા મધુર રવથી જે મયૂરો સ્તવે ત્યાં;
તેને તાંહી જળ નિધિ તણું ગભીરા દિવ્યરાવો,
પડછંદા એ ગુરૂ ગિરિ તણું ગર્જિતોથી નચાવો. ૪૮

ઉત્કલ્લોલા વિપુલપુલિનાગ્રેઽથ ભદ્રાભિધાના

સાતે સિન્ધુર્નયન વિષયં પાસ્યત્તિ પ્રસ્થિતસ્ય ।

વાતોઢૂતૈર્હસતિ સલિલૈર્યા શશાઙ્કાંશુગૌરૈઃ

સ્રોતોમૂર્ત્યા ભુવિપરિણતા રન્તિદેવસ્ય કીર્ત્તિ ॥ ૪૯ ॥

ઊત્કલ્લોલા વિપુલ પુલિના તાંહી ભદ્રા નદી જે,
અગ્રે જતાં નયન વિષયે આવશે આપને તે;

૪૭ તે પછી આગળ રત્નાકર નામે સમુદ્રને જોતા તમે ચાલો કે જે સમુદ્રથી અગાજી ભુવનને ભય કરનાર કળકૂટ (હાળાહળ) નામે જેર થયેલું છે જેમાં જગતને ખાળવામાં ચતુર અને જળથી અસાધ્ય તેમજ સૂર્યને આલંગી જનાર અગ્નિ મુખમાં રહેલું તેજ રહે છે.

૪૮ કાંઠાના વનમાં ફરતા જે મયૂરો મેઘની પેઠે શ્યામ એવા આપને હૂરથી આવતા દેખીને ત્યાં પોતાના મધુર શબ્દોથી સ્તુતિ કરે તે મયૂરને તમે પાસે રહીને સમુદ્રના ઘાટા દિવ્ય ધ્વનિ અને પછવાડે પર્વતમાં પડછંદા પડવાથી થયેલા મોટા ગર્જિતો વડે નચાવજો.

૪૯ આગળ ચાલતા ઊંચા તરંગવાળી અને વિશાળ કાંઠાવાળી ભદ્રા નામે નદી તમારી નજરે આવશે. જે નદી પોતાના ચંદ્રના કીરણો જેવા

નેમિદૂતમ્

૧૮૯

જે હસ્તી છે શશિ સમજ્યે વાયુથી કંપ જેને,
કીર્તિ સ્રોતે થઈ જગતમાં રતિ દેવાની તેને. ૪૯
ઉચ્ચૈર્મિત્રં જવિતમુદ્ધૌ હારિ નીરં રથસ્થે
તસ્યાસ્ત્વદ્યુત્તરતિ સરિતો યાદવેન્દ્ર પ્રવાહં ।
વીક્ષિપ્યન્તે ક્ષણમનિમિષા વ્યોમભાજોઽતિદૂરા
દેકં મુક્તાગુણમિવ ભુવઃ સ્થૂલમધ્યેન્દ્રનીલમ્ ॥ ૫૦ ॥

ઊંચે ભેદો જવિત દરિયે જે ભયો ચાડીને,
જ્યારે એસી રથ ઊતરશે નાથ! તેને પ્રવાહે;
જેશે ત્યારે ક્ષણ ગગનમાં દેવતા નિર્નિમેષ,
જાણે મુક્તા ગુણ પૃથ્વીનો મધ્યમાં ઈંદ્રનીલ. ૫૦

તામુત્તીર્ણઃ પુનરધિવસેરીશ પૌરાભિધાનં
નાનાદેશાગતજનચયૈઃ પૂર્ણરમ્યાપણં તત્ ।
યસ્યાકાશં સ્પૃશતિ નિવહો વેદમનામૂર્દ્ધભાગા
ત્પાત્રીકુર્વન્ દશપુરવધૂનેત્રકૌતૂહલાનામ્ ॥ ૫૧ ॥

ત્યાં પૌરાખ્યે પુર જઈ વસો ઊતરી તે નદીને,
જે દેશોના વિવિધ જનથી પૂર્ણ ચૌટે કરીને;
હમ્યો ઊંચા ગગન અડતા ઊર્ધ્વભાગેથી જેના,
પાત્રો કીધા દશપુર વધૂ નેત્ર કૌતુહલોના. ૫૧

ઘોળા અને વાયુથી કંપેલા જલથી પૃથ્વીમાં પ્રવાહ (નદી) રૂપે પરિણામ પામેલી રતિદેવ રાજની કીર્તિને હસે છે.

૫૦ હે યાદવેન્દ્ર! ઊંચે પ્રકારે ભેદાઈ ગયેલો સમુદ્ર તરફ વેગવાળો અને સુંદર જળવાળો તે નદીનો પ્રવાહ તમે જ્યારે ઊતરશો ત્યારે ક્ષણવાર આકાશમાં રહેલા દેવતાઓ વચમાં ઈંદ્ર નીલમણીના મોટા ચક્રદાવાળો જાણે પૃથ્વીનો એક મોતીનો સર હોય તેમ અનિમેષ દૃષ્ટિએ જોશે.

૫૧ તે નદી ઊતરીને હે ઇશ! તમે પૌર નામના નગરમાં જાને વાસ કરજો. જાત જાતના દેશોમાંથી આવેલા માણસોના સમૂહથી તે નગરની રમણીક અંતર પ્રસાંભી છે અને જેમાં મોટી હવેલીઓનો સમૂહ ખાતાના ઊંચા ભાગથી દશપુરનગરની સ્ત્રીઓના નેત્રોના કૌતુકને પાત્ર કરી આકાશને અડે છે.

૧૮૦

શ્રી જૈનધર્મ પ્રકાશ.

તસ્માદ્વર્ત્માનિઘ તવ કિયદ્ગચ્છતો ભાતિ દુર્ગં
 પદ્માકીર્ણં નવતુળાચિતં તત્ર તોયાશયાનાં ।
 કુર્વન્નદ્રઃ કિલ કલુષતાં માર્ગજૈઃ પ્રાગરીણાં
 ધારાપાતૈસ્ત્વભિવ કમલા ન્યભ્યષિઞ્ચન્મુખાનિ ॥૫૨॥

ત્યાંથી શોભે અનઘ ? વન ત્યાં કેટલો માર્ગ જતાં,
 પાંકે વ્યાખ્યું નવતુળ ભર્યું ત્યાંજ તોયાશયોમાં;
 પદ્માને જે કલુષ કરતો આણુથી આપ જેમ,
 ધારાપાતે ધન વરષતો શત્રુ મુખેજ જેમ. ૫૨

પ્રતિક્રમણ.

(સાંધણુ પાને ૧૫૫ થી.)

જીવનું સ્વસ્થાન તે સ્વધર્મ અને પરસ્થાન તે અતીચાર જાણવા. એમાં સાધુને પંચ મહાવ્રત ૩૫ સ્વસ્થાન અને શ્રાવકને બારવ્રત ૩૫ સ્વસ્થાન જાણવું. પ્રમાદના વશથી પોતાનાં આચરણમાં અતીચાર લાગ્યા હોય એટલે આત્મા સ્વધર્મ-સ્વસ્થાનથી ચુકી પરધર્મ-પરસ્થાન જે અતીચાર તેને વિષે જાય તે થકી નિવર્તવું-પાછું ફરવું તેનું નામ પ્રતિક્રમણ છે. વંદિતાસૂત્રમાં એજ હકીકત છે કારણકે લાગેલા અતીચારની આલોચના મિથ્યાદુઃકૃત, નિંદા, ગદ્યા વગેરે કરી શુદ્ધ થવું એ એ સૂત્રનો હેતુ છે અને તેથીજ તેને પ્રતિક્રમણસૂત્ર કહેલું છે. એ પ્રતિક્રમણના આઠ પ્રકાર છે—

પટિક્રમણં પટિઅરણં પટિહરણા વારણા નિયત્તીય ।

નિંદા ગરિહા સોહી પટિક્રમણં અટહા હોઈ ॥ ૧ ॥

પછી વિધિપૂર્વક બેસી-સમભાવને વિષે સ્થિત થઇને, સમ્યક્ પ્રકારના ઉપયોગવાળા મનયુક્ત, પદપદને વિષે સંવેગની પ્રાપ્તી કરતા, ડાંસ મન્છરાદિકના ડાંસને શરિરને વિષે નહી ગણુતા એવા મુનિ ‘ સર્વ કાર્ય પર-

પર હે પાપ રહિત ! ત્યાંથી કેટલોક માર્ગ ચાલતા તમને એક શોભતું વન આવશે તે વન કાદવથી વ્યાપ છે અને નવા ઘાસથી ભરેલું છે તેમાં તમે જેમ અગાડી આણુથી શત્રુઓના મુખમાં વર્ષતા હતા તેમ ત્યાં વરસાદ પોતાના ધારાપાતથી કમજોને કલુષિત કરી તેઓમાં વરષે છે.

પ્રતિક્રમણુ

૧૮૧

મેષ્ટિ નમસ્કાર પૂર્વક કરવા ' એમ હોવા થકી પ્રારંભમાં નવકાર મંત્ર ભ-
ણે, પછી ' સમભાવને વિષે સ્થિત થઇને પ્રતિક્રમણુ' જોઇએ ' તેટલા માટે
કરમિમંતે સામાઈયં ઇત્યાદિ સામાયકસૂત્ર કહે, ત્યાર પછી મંગળીકને અર્થે
ચત્તારિ મંગલં ઇત્યાદિ કહે, પછી દૈવસિકાદિ અતિચાર આજોચવાના હો-
વાથી ઇચ્છામિ પાઠિકમિત્તં જોમે દેવસિઓ અઙ્યારોકઓં એ સૂત્ર કહે,
પછી પૃથક્ પૃથક્ આજોચવાના માટે ગમના ગમનમાં લાગેલા અતિચારના
પ્રતિક્રમણુરૂપ ઇર્ષ્યાપથિકી સૂત્ર જોલે, ત્યાર પછી બાકીના સમસ્ત અતિ-
ચારના પ્રતિક્રમણુને માટે મુનિ શ્રમણસૂત્ર તસ્સ ધમ્મસ્સં પર્યંત જોહા
સતાજી જોલે.

શ્રાવક પૂર્વોક્ત કારણને અનુસરીને પોતાની આચરણ પ્રમાણે નમ-
સ્કાર, કરેમિભતે અને ઇચ્છામિ પાઠિકમિત્તં એ ત્રણ સૂત્ર પૂર્વક શ્રાદ્ધ પ્ર-
તિક્રમણુ સૂત્ર (વંદિતુ) તસ્સ ધમ્મસ્સં પર્યંત પૂર્વોક્ત મૂદ્રાએ જોહો સ-
તોજી જોલે. અને ત્યાર પછી સધળા અતિચાર આજોવવા વડે અતિચાર
રૂપભારથી નિવૃત્ત થવાથી હળવો થયો સતો ઉઠે અને મુનિ પણ તેજ કા-
રણથી ઉભા થઈ શ્રમણસૂત્ર પૂરું કરે, શ્રાવક વંદિતાસૂત્ર સંપૂર્ણ કરે. ભા-
રથી હળવા થયાના સંબંધમાં શ્રાદ્ધ પ્રતિક્રમણુસૂત્રમાંજ કહેલું છે કે—

કયવાવોવિ મણૂસ્સો, આલોઙ્ગય નિંદિડ ગુરુસગાસે ।

હોઈ અરેગ લહુઓ, ઓહરિય મરુવ્વ મારહવહો ॥

અર્થ—“ કર્યું છે પાપ જોલે એવો મનુષ્ય પણ ગુરૂમહારાજની સ-
મિપે તે પાપને આજોવવા નિંદ્રાથકી— ભાર વહન કરનારની ઉપરથી ભા-
ર લઈ લેવાથી જેમ તે હલકો થાય છે તેમ અત્યંત હલકો થાય છે. ”

હવે પાપકર્મના મૂળ ચાર ભેદ છે ૧ સ્પૃષ્ટ ૨ બદ્ધ ૩ નિધત્ત અને
૪ નિકાયિત. તે ચારતું સ્વરૂપ આ પ્રમાણે છે. ૧ જેમ સોયનો ઢગલો ક-
ર્યો સતો તે સોયો બ્યાંસુધી હસ્તાદિ કાંઈ લાગતું નથી ત્યાંસુધી પરસ્પર
સ્પર્શ કરીને રહે છે પણ હાથ વિગેરે લાગવાથી જુદી જુદી થઈ જાય છે
તેમ જે કર્મ ઉપયોગવાળા પ્રાણીને પણ સહસાતકારે બંધાયું હોય છે તે
નિંદા મહી કરવા થકી નાશ પામે છે તેને સ્પૃષ્ટ પાપકર્મ જાણવું.
પ્રસન્નચંદ્રરાજર્ષિની જેમ.

“ પ્રસન્નચંદ્ર રાજ દિક્ષા મહણુ કર્યા પછી શ્રી રાજમહી નગરીની

૧૯૨

શ્રી જૈનધર્મ પ્રકાશ

બહાર કાર્યોત્સર્ગે રહ્યા છે અને ભગવંત શ્રી મહાવીરસ્વામિ ત્યાં સમવસર્યા છે. તેમને વંદન કરવા માટે શ્રેણિકરાજ સૈન્ય સહીત જાય છે. રસ્તામાં જ્યાં સુનિ ઉભા છે ત્યાં સૈન્ય આવ્યું એટલે તેના અગ્ર ભાગે રહેલા સુ-સુખ, દુર્મુખ નામના બે સૈનિકોમાંથી સુમુખે પ્રસન્નચંદ્ર રાજર્ષિને નમસ્કાર કર્યો અને તેની પ્રશંસા કરી. દુર્મુખે કહ્યું કે “એમની પ્રશંસા કરવા યોગ્ય નથી એઓએ તો નાના બાળક પુત્રને રાજ્ય આપીને દીક્ષા લીધી છે. પાછળ તેનો મંત્રી રાજપુત્રને મારીને રાજ્ય લઇ લેવા તૈયાર થયો છે માટે પુત્રની પણ દયા ન ચિંતવનારની પ્રશંસા શું કરવી?” આવા કટુક વચનથી રાજર્ષિ ધ્યાન ભંગ થયા. દુર્મુખે એ જાણી અને પોતાના વિશ્વાસઘાતી પ્રધાનની સામે અધ્યવસાયવડે યુદ્ધ કરવા લાગ્યા. સૈનિકોની પાછળ શ્રેણિક રાજા આવ્યા તેમણે નમસ્કાર કર્યો અને પછી ભગવંત પાસે જઈને પ્રસન્ન ચંદ્રરાજર્ષિ પોતાના નમસ્કાર સમયે કાળ કરે તો ક્યાં બિલ્વન થાય એવું ગતિ સંબંધી પ્રશ્ન કર્યું. ભગવંતે નર્ક ગતિ કહી. સાતમી નર્ક પર્યંત કહ્યું. ફરીને પુછતાં યાવત્ સર્વાર્થ સિદ્ધની ગતિ કહી. તેટલામાં તો દેવદુંદુભી વાગી અને પ્રસન્ન ચંદ્રરાજર્ષિ કેવળ જ્ઞાન પામ્યા. શ્રેણિક રાજાએ આશ્ચર્ય પામવાથી તેનું કારણ પુછ્યું ભગવંતે પૂર્વોક્ત અધ્યવસાય યુદ્ધનું કારણ કહી બતાવ્યું અનુક્રમે યુદ્ધ કરતાં કરતાં શસ્ત્રો ખુરી જવાથી માથાનો ટોપ લેઈને મારવા મસ્તક ઉપર હાથ મુક્યો ત્યાં મુંડીત મસ્તક જાણી પોતાના માથા અધ્યવસાય માટે અહુજ પશ્ચાત્તાપ કરી પાછા શુભ ધ્યાને ચડ્યા. પુત્ર કોનો? રાજ્ય કોનું? મંત્રી કોનો? આ પ્રમાણે એકત્વ અને અન્યત્વ ભાવનાએ ચડ્યા અને તીવ્ર શુભ ધ્યાનવડે પૂર્વ સંચિત સમગ્ર પાપ કર્મનો ક્ષય કરી કેવળ જ્ઞાન પામ્યા.” આ પ્રમાણે ભગવંતે કહી સંભળાવ્યું. અહીંયાં સમજવાનું એ છે કે પ્રસન્ન ચંદ્ર રાજર્ષિએ સાતમી નર્ક પર્યંત ગતિ રૂપ જે પાપકર્મ બાંધ્યું હતું તે સ્પૃષ્ટ પાપકર્મ હતું જેથી તેના પશ્ચાત્તાપ વિગેરેથી સહજમાં ક્ષય થયું.” ઇતિ પ્રથમ સ્પૃષ્ટ પાપકર્મે દૃષ્ટાંત. અપૂર્ણ

શ્રી સંઘસ્તુતિ

સંઘોડયંગુણરત્નરોહણગિરિઃ સંઘસ્સતામંડનં ।

સંઘોડયંપ્રબલપ્રતાપતરણિઃ સંઘોમહામંગલં ॥

સંઘોડમીપ્સિતદાનકલ્પવિટપી સંઘોગુરુભ્યોગુરુઃ ।

સંઘઃસર્વજનાધિરાજમહિતઃ સંઘશ્ચિરંનંદતામ્ ॥ ૧ ॥

શ્રી જૈનધર્મ પ્રસારક સમાજ

પુસ્તક આક્રમ્.

સં. ૧૯૪૮ ના ચેતરથી સં. ૧૯૪૯ ના ફાગણ સુધી અં. ૧૨

શાર્દૂલવિક્રીડિત.

કૃત્વાર્હત્પદપૂજનં યતિજનં નત્વા વિદિત્વાગમં ।
 દિત્વા સંગમધર્મકર્મઠધિયાં પાત્રેષુ દત્વા ધનં ॥
 ગત્વા પદ્ધતિમુત્તમક્રમજુષાં જિત્વાંતરાંરિવ્રજં ।
 સ્મૃત્વા પંચનમસ્કિયાં કુરુ કરક્રોડસ્થમિષ્ટંમુખં ॥૧॥

પ્રગટકર્તા.

શ્રી જૈનધર્મપ્રસારક સમા.

ભાવનગર.

અમદાવાદમાં—“અંબોલો વર્નાક્યુલર પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં”

નયુભાઈ રતનચંદ ભારદ્વતીયાએ છાપી પ્રસિદ્ધ કરે

શક ૧૮૧૪.

સન ૧૮૯૩

મૂલ્ય વર્ષ ૧ નો ૩૧) અગાઉથી પોસ્ટેજ ૩૦-૩-૦ જાહે.

છુટક અંક એકનો ૩૦-૨-૦

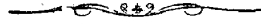
મંદાક્રાંતા

જેવી રીતે શશી ધરી કળા પૂર્ણિમાએ પ્રકાશે,
 તેવી રીતે વિવિધ વિષયે પૂર્ણ થે જે વિકાસે;
 બોધો આપી અધિકજ કરે જેહુ અજ્ઞાન નાશ,
 તે દીધાયું અધિક વધજો “જૈનધર્મ પ્રકાશ.” ૧

વાર્ષીક અનુક્રમણિકા

વિષય.	પૃષ્ઠ.
૧ શ્રી મહાવીર જિન સ્તુતિ (પદ્ય)	૧
૨ નવું વર્ષ.	૩
૩ કમળસેન (એક રસીક કથા)	૬-૨૩-૩૪-૫૦
૪ નેમિદ્રૂત (સમસોડી ભાષાંતર યુક્ત)	૧૪-૨૯-૧૬૯-૧૮૭
૫ જૈનશાળા (પદ્ય)	૧૭
૬ સંયોધસત્તરી ૧૮-૩૯-૫૮-૭૨-૮૫-૯૮-૧૧૭-૧૫૮-૧૬૨-૧૮૨	
૭ નિયમ લેવાથી થતા લાભ.	૩૧
૮ કમનીગતિ [પદ્ય]	૩૩
૭ મનુષ્યભવ પામીને ધર્મમાં આજ્ઞાસ ન કરવા વિષે.	૪૨
૧૦ સ્ત્રી.	૪૫
૧૧ વર્તમાન સમાચાર.	૪૭-૧૧૧-૧૪૩-૧૫૯
૧૨ ઈંદ્રીઓ વિગેરેને ઉપદેશ (પદ્ય)	૪૯
૧૩ પ્રતિક્રમણ.	૫૫-૧૫૧-૧૯૦
૧૪ માયા [શ્રી મહ્મીનાથજી ચરિત.]	૬૩-૬૯-૮૪-૧૦૪-૧૪૬ ૧૬૭-૧૭૮
૧૫ વિવેક [પદ્ય]	૬૫
૧૬ પ્રમાણિકપણ.	૬૬
૧૭ મનુષ્યજન્મ.	૭૬-૯૦-૧૨૩
૧૮ ભવસ્થિતિ (પદ્ય)	૮૧
૧૯ શ્રી પાલીતાણા જૈન પાઠશાળા.	૮૨-૧૧૩-૧૧૫ પદ્ય
૨૦ ખેડકારક સમાચાર (મુનિ અમરવિજયજીનો સ્વર્ગવાસ)	૮૮
૨૧ ઉપદેશ (પદ્ય)	૯૭
૨૨ જૈન કોનગ્રેસ ભરાવાની જરૂર.	૧૦૭
૨૩ ચરચાપત્ર.	૧૨૨-૧૩૯
૨૪ પરોપકાર.	૧૨૭
૨૫ આ સંસાર અસાર (પદ્ય)	૧૨૯

૨૬ મધપાન નિષેધક (પદ)	૧૩૦
૨૭ બંધ અને મોક્ષ.	૧૩૨
૨૮ મધુમિંદુતું દષ્ટાંત.	૧૩૭
૨૯ પાલીતાણામાં ધર્મશાળાઓ.	૧૪૪
૩૦ હિતોપદેશ. (પદ)	૧૪૫
૩૧ સંસ્કૃત જૈન ગ્રંથો.	૧૫૫
૩૨ આજ્ઞા પ્રમાણ. (પદ)	૧૬૧
૩૩ બધુસ્નેહ. (સિંહ અને વસંતનો સંબંધ)	૧૭૨
૩૪ સ્વજન તેજ ભવાંતરમાં તરે.	૧૭૭
૩૫ શ્રી સંધસ્તુતિ.	૧૮૨

વસંતતિલકા

एताञ्चसद्रसभरान् विविधान्निबन्धान् ।
 सद्धर्मबोधरसदान् सुखदान् श्रुतीनाम् ॥
 हर्षप्रदान् सुविदुषां समधर्माणां च ।
 प्रोल्लास्य वर्षकमिदं परिपूर्णमासित् ॥ १ ॥

લવાજમની પહોંચ.

- ૩—૪ શા. ઠાકરશી લાલચંદ.
 ૧—૩ શા. બાલાભાઈ ગીરધરલાલ.
 ૧—૩ શા. રણછોડદાસ ઘેલાભાઈ.
 ૩—૧૦ શા. જગનાદાસ ખુશાલદાસ.
 ૩—૯ શા. લાલજી પુતશી.
 ૧—૩ શા. ઠાકરશી કાનજી.
 ૧—૩ જવેરી. છોટાલાલ લજુભાઈ.
 ૧—૪ શા. મોહનલાલ હેમચંદ.
 ૨—૬ શા. મગન ગોતમ.
 ૨—૬ શા. ચેનમલજી નરસંગજી.
 ૫—૧૫ શા. જેઠા ભીમાની કું.
 ૨—૬ શા. જવેરચંદ જેતશી.
 ૧—૩ શા. દેવજી જેવતની કું.
 ૧—૩ શા. આણંદજી ચાંપશી.
 ૨—૭ જવેરી. મોહનભાઈ. મગનભાઈ.
 ૨—૬ શા. જેપાળ રામચંદ.
 ૨—૬ શા. ગોરધન શામજી.
 ૧—૩ શા. પુતમચંદ મગનચંદ.
 ૨—૬ શા. તારાચંદ લખમીચંદ.
 ૫—૧૫ શા. ખુશાલદાસ હરખચંદ.
 ૧—૩ શા. દેવશી સેનપાળ.
 ૨—૬ શા. ચત્રભજ તેનપાળ.
 ૨—૦ શા. વેલજી નાથા.
 ૨—૬ શા. જેઠાભાઈ ઉકરડા.
 ૨—૬ શેઠ ગોવીંદજી શામજી.
 ૧—૩ શા. શામજી માલશીની કું.
 ૨—૬ શા. કરસનજી અમરચંદ.
 ૩—૯ શા. માણેકચંદ કપુરચંદ.
 ૧—૩ શા. હેમચંદ મોતીચંદ.
 ૩—૯ શા. શીવચંદ પોપટ.
 ૨—૬ શેઠ. નેમચંદ મેળાપચંદ.
 ૧—૪ શા. મગનલાલ દલપતરામ.
 ૩—૯ શા. હરખચંદ મૂળજી.
 ૧—૩ શા. ઉમેદ લાલચંદ.
 ૨—૧ શા. તારાચંદ પરશોતમનીકું.
 ૨—૬ શા. ખુખચંદ માણેકચંદ.
 ૪—૧૨ શેઠ. પનાલાલ પુતમચંદ.
 ૧—૩ શા. જેઠાચંદ વસ્તાચંદ.
 ૧—૩ શેઠ. દયાચંદ મલુકચંદ.
 ૨—૬ શા. ભીખા અંબાનીદાસ.
 ૨—૬ જકતર જમનાદાસ મેળચંદ.
 ૨—૬ શા. દયાળદાસ કાળીદાસ.
 ૧—૩ શા. ઠાકરશી વેરશી.
 ૦—૧૪ શા. વસ્તાચંદ વીરચંદ.
 ૩—૯ કોઠારી. હાથીભાઈ મગનલાલ.
 ૨—૬ શા. વાડીલાલ મોતીચંદ.
 ૧—૩ શા. લલું મોતીચંદ.
 ૨—૭ શા. નવલચંદ મોહનચંદ.
 ૧—૩ શા. વાલજી માણેકચંદ.
 ૧—૩ શા. અમુલખચંદ છોગમલ.
 ૨—૭ શા. શામજી જેચંદ.
 ૩—૯ શા. ઈંદરજી બુઢાભાઈ.
 ૧—૩ શા. સાકરચંદ લાલભાઈ.
 ૫—૧૫ શા. ગોકળભાઈ દોલતરામ.
 ૨—૬ શા. જેઠાલાલ કલાણજી.
 ૩—૯ શા. રતનશી પરશોતમ.
 ૧—૩ શા. જીવણ ચતુર.
 ૪—૧૨ શા. નગીનદાસ કપુરચંદ.
 ૨—૧૨ મારવાડી મગનજી કેરજી.
 ૯—૮ શા. ભલું લખમીચંદ.
 ૪—૧૨ શા. વીંઠલદાસ મોતીચંદ.
 ૫—૦ જવેરી. ખુશાલચંદ ઉતમચંદ.
 ૧—૩ શેઠ લાલભાઈ નથુ.
 ૧—૩ તલકચંદ જેઠા.
 ૧—૩ શા. મુળજી માણેકચંદ.
 ૨—૮ શેઠ. રતનજી વીરજી.
 ૩—૯ શા. છોટાલાલ પ્રેમજી.
 ૨—૬ શા. જવેરશા હરજીવન.
 ૩—૯ શા. નાનચંદ લાધા.
 ૨—૬ શેઠ રામજી માધવજી.
 ૨—૦ આણુ છત્રસિંહજી ઢઠા.
 ૨—૬ શા. પ્રેમચંદ હીરાચંદ.

૧-૩ શા. મુળચંદ બુલાખી.
 ૧-૩ શા. જાદવજી વેલજી.
 ૫-૧૫ શા. ઝવેરચંદ વહરાજ.
 ૨-૬ શા. હરખચંદ કપુરચંદ.
 ૪-૧૨ શા. કરસનદાસ હંસરાજ.
 ૨-૬ શા. જગજીવન કરસનજી.
 ૩-૯ શા. રૂપચંદ ઝવેરચંદ.
 ૨-૬ શા. મુળચંદ વીંજી.
 ૧-૩ શા. લલુભાઈ ડુંગરસી.
 ૨-૬ શા. મકનજી કાનજી.
 ૩-૯ શા. કાળીદાસ હીરાચંદ.
 ૧-૩ શા. કાળીદાસ જગજીવન.
 ૨-૬ શા. કપુરચંદ ઝવેરચંદ.
 ૩-૯ શા. કપુરચંદ દીપચંદ.
 ૮-૫ શા. પાનાચંદ રણુછોડ.
 ૧-૩ શા. દુલચંદ કચરા.
 ૧-૩ શા. અમરચંદ કાનજી.
 ૨-૭ શેક તલકચંદ માણેકચંદ.
 ૧-૩ શા. જગન ઝવેર.
 ૧-૪ શા. વાડીલાલ સાંકરચંદ.
 ૦-૧૨ શા. મેઘજી મોનજી.
 ૩-૯ શા. વલ્લભજી ચત્રમજ.
 ૧-૩ શા. વેલચંદ ગોગર.
 ૩-૪ શા. કેસરીચંદ ભાણુભાઈ.
 ૧-૩ શા. દલીચંદ ભાઈચંદ.
 ૧-૩ શા. મગનલાલ મણકચંદ.
 ૧-૩ શા. જગતલાલ હરીચંદ.
 ૨-૬ શા. માણેકચંદ પાનાચંદ.
 ૨-૭ શા. ચૌભણુ દામજી.
 ૧-૩ શા. જમનાદાસ લાલભાઈ.
 ૦-૧૪ શેક રૂપજી પ્રેમાજી.
 ૩-૯ શા. હરખચંદ કપુરચંદ.
 ૨-૭ શેક પ્રેમચંદભાઈ રાયચંદ.
 ૨-૬ શા. સાકરચંદ હંદરજી.
 ૧-૩ શા. વીરચંદ ઝીણુ.
 ૦-૫ શા. ગોરધન નાનજી.
 ૨-૬ શા. જીરામ ગીલા.
 ૧-૩ શા. વેલજી મોણુશી.
 ૨-૬ શા. મદનજી જ્યેંદ.
 ૩-૯ શા. કર્તુરચંદ કસળચંદ.

૧-૩ શા. ભાઈચંદ નીવાળચંદ.
 ૩-૦ શા. સરખચંદ તારાચંદ.
 ૧-૯ શા. સુનીલાલ મોતીચંદ.
 ૧-૪ શા. મુળચંદ અમરચંદ.
 ૨-૬ શા. ડાયાભાઈ ગોવીંદજી.
 ૫-૦ શા. નેમચંદ મુળચંદ.
 ૧-૪ શા. પુનમચંદ કેશનજી.
 ૧-૩ શા. દુલ્લભ કૃષ્ણજી.
 ૩-૧૦ શા. પ્રેમચંદ જ્યેંદ.
 ૨-૮ શા. સુનીલાલ ડાયાભાઈ.
 ૧-૩ શા. ઝવેરચંદ રાયચંદ.
 ૧-૩ શા. મોહનલાલ લખમીચંદ.
 ૧-૩ શા. રતનચંદ અમીચંદ.
 ૧-૩ શા. કાળીદાસ મુળચંદ.
 ૩-૬ શેક. નાનચંદ રાઈચંદ.
 ૬-૦ શેક. ઝવેરચંદ કૃષ્ણજી.
 ૨-૬ શા. ડાયાભાઈ પાનાચંદ.
 ૨-૭ વેદ તલકચંદ તારાચંદ.
 ૧-૩ શા. વજ્રદાસ હરીકીશનદાસ.
 ૨-૬ ઝવેરી. ખીમાભાઈ મેળાપચંદ.
 ૧-૪ શેક સુરચંદ નાનાભાઈ.
 ૨-૭ શા. મગનભાઈ નગીનદાસ.
 ૧-૩ ડાકતર ધીરજીરામ મહીપતરામ.
 ૧-૩ શા. સાકરચંદ તલકચંદ.
 ૧-૩ મારવાડી હીરાચંદ હરચંદ.
 ૧-૩ શા. મગનભાઈ રાયચંદ.
 ૨-૬ શા. રતનચંદ બીખારીદાસ.
 ૧-૮ શા. જીરણજી ડાકરસી.
 ૨-૬ શા. નાનચંદ પાનાચંદ.
 ૦-૭ શા. રૂકીરચંદ મોતીચંદ.
 ૧-૩ શા. મગનલાલ રૂકીરચંદ.
 ૪-૧૨ શા. લખમીચંદ વીરચંદ.
 ૮-૬ શા. તારાચંદ અમીચંદ.
 ૧-૩ શા. દયાળચંદ પાનાચંદ.
 ૦-૭ શા. મુળચંદ નાનચંદ.
 ૦-૭ શા. રતનચંદ હીરાચંદ.
 ૩-૧૦ શા. તારાચંદ હીરાચંદ.
 ૧-૩ શા. નગીનદાસ વમળચંદ.
 ૪-૧૨ શા. દીપચંદ હંદેચંદ.
 ૧-૩ શા. મોહનલાલ લખમીચંદ.

૨--૬ શા. અનોપચંદ લખમીચંદ.
 ૨--૬ ઝવેરી હીરાચંદ મંથરદાસ.
 ૨--૬ સાંકરચંદ ખુમચંદ.
 ૧--૩ ગાંધી ખુશલાદાસ ગુલાબચંદ
 ૨--૬ શા. નેમચંદ ખેચરદાસ.
 ૩--૧૦ શા. નરેતનમ વીરલાદાસ.
 ૧--૩ શા. નાથાલાલ લખમીચંદ.
 ૪--૧૩ શા. મનસુખરાગ અમરતલાલ
 ૫--૫ શા. છોટાલાલ લાલભાઈ.
 ૨--૬ ઝવેરી ભુરાભાઈ લાલભાઈ.
 ૨--૬ ઝવેરી ખીમચંદ મુળચંદ.
 ૦--૧૦ મોદી ચુનીલાલ લલુભાઈ.
 ૨--૬ પરી ગોધાભાઈ પ્રેમચંદ.
 ૭--૦ પરી જેઠાભાઈ હેમચંદ.
 ૦--૯ શા. મંછારામ લલુભાઈ.
 ૦--૩ શેઠ. દક્ષપતભાઈ ભગુભાઈ.
 ૧--૩ શા. ચુનીલાલ કૃતેહચંદ.
 ૧--૦ શા. જગનલાલ લલુભાઈ.
 ૧--૩ શેઠ. વાડીલાલ પાનાચંદ.
 ૨--૬ શા. ભગુભાઈ જગનલાલ.
 ૧--૬ શા. ચુનીલાલ વખતચંદ.
 ૧--૩ શા. મનસુખલાલ મગનલાલ
 ૧--૩ શા. પાનાચંદ માણિકચંદ.
 ૪--૧૪ શા. પોપટલાલ મનસુખ.
 ૧--૩ શેઠ મોહનભાઈ મગનભાઈ.
 ૧--૩ શા. જગનલાલ ગોપાળદાસ.
 ૧--૩ શા. ડાયાભાઈ સાંકળચંદ.
 ૧--૩ શા. છોટાલાલ મનસુખરાગ.
 ૦--૧૧ શા. મગનલાલ જગનલાલ.
 ૧--૩ શા. મોતીલાલ વીરચંદ.
 ૪--૧૨ શા. મંગળદાસ લલુભાઈ.
 ૧--૩ શા. હડીશંગ રાયચંદ.
 ૧--૩ શા. ગોકળદાસ જમનાદાસ.
 ૧--૩ શા. વાડીલાલ રતનચંદ.

૨--૬ શેઠ. મનસુખભાઈ ભગુભાઈ.
 ૧--૩ શા. વાડીલાલ હરગોવિન.
 ૧--૩ શા. હીરાચંદ સુખભુ.
 ૧--૩ બાઈ ચંપા.
 ૪--૧૨ શા. મગન ચતુર.
 ૨--૦ શા. રાધચંદ સોમજી.
 ૧--૦ શા. કેવળ હેમચંદ.
 ૬--૯ ગાંધી ન્યાલચંદ ગોડીદાસ.
 ૦--૮ પટવા ગેલા જગન.
 ૦--૮ શા. મુંગચંદ વરધમાન.
 ૨--૬ શા. છોટાલાલ જેસંગભાઈ.
 ૫--૬ શા. બદવજી રતનરી.
 ૧--૧૦ શા. હુમેદ ખેચર.
 ૨--૬ શા. વેલચંદ દેવચંદ.
 ૧--૭ શા. હેમચંદ જોષતા.
 ૦--૭ શા. ડાયા ગુમાનચંદ.
 ૦--૧૧ શા. મોતીલાલ રતનચંદ.
 ૧--૩ શા. જોતમચંદ ખુશલાચંદ.
 ૧--૩ શા. નગીનદાસ ઝવેર.
 ૦--૭ શા. અમરચંદ ન્યાલચંદ.
 ૪--૧૨ શા. દેવચંદ જોષતા.
 ૪--૧૨ શા. રગજી હેમચંદ.
 ૦--૧૩ શા. સાંકરચંદ પુંજ.
 ૦--૧૩ શા. જેઠીરામ અમીચંદ.
 ૧--૦ શા. કચરા કરતુર.
 ૧--૩ શા. ખીમચંદ મહોકમચંદ.
 ૧--૨ પરી. ત્રીકમદાસ હરચંદ.
 ૨--૬ શા. હરચંદ જેચંદ.
 ૧--૩ શેઠ. ડોસાભાઈ વીરજી.
 ૧--૩ શા. પ્રેમચંદ કેશવજી.
 ૪--૨ શા. ડોસનજી ચાંપરી.
 ૨--૭ શા. સુદરજીભાઈ હીરાચંદ.
 ૨--૭ શા. ઉકા તારાચંદ.
 ૩--૯ સલાત જગનલાલ મુળચંદ.

બાકીના ગ્રાહકોએ લવાજમ તાકીદે મોકલાવવું.

પત્ર લખાવીને ફોગટ જ્ઞાન ખાતે ખર્ચ

કરાવવો એ ઘટીત નથી.